

Protokół
z Posiedzenia Zespołu ds. Edukacji Geograficznej KNG PAN
Warszawa, 16 maja 2016 r.

Posiedzenie zostało zwołane z inicjatywy Przewodniczącego Zespołu, prof. Andrzeja Suliborskiego. Oprócz członków Zespołu, zaproszeni zostali przedstawiciele Komisji Edukacji Geograficznej PTG (prof. Elżbieta Szkurłat – Przewodnicząca KEG PTG, prof. Adam Hibszer – Wiceprzewodniczący KEG PTG, prof. Joanna Angiel, prof. Joanna Butryn-Piróg) oraz Sekretarz Naukowy KNG PAN prof. Przemysław Śleszyński. W Posiedzeniu uczestniczyło 9 osób (oprócz wymienionych, uczestniczyli ponadto: prof. Marek Degórski, prof. Andrzej Kostrzewski, prof. Zbigniew Podgórski; lista obecności w załączeniu).

Tematem Posiedzenia były problemy wypracowania stanowiska w zakresie szkolnej edukacji geograficznej. Posiedzenie prowadził A. Suliborski. Podkreślił znaczenie wspólnego spotkania KNG i PTG. Na wstępie omówił historię kontaktów KNG PAN z MEN. Wątek ten kontynuował A. Kostrzewski, oceniając te kontakty jako niewystarczające ze strony resortu.

P. Śleszyński i M. Degórski wskazali na konieczność „mówienia jednym głosem” w sprawach edukacji przez całe środowisko geografów. Zwrócili uwagę na niebezpieczeństwo rozpraszania sił i słabych efektów przy pojedynczych działaniach.

Z. Podgórski wskazał pięć wątków tematycznych do dyskusji, dotyczących:

1. Dyskusji nt. nowej koncepcji kształcenia, w tym geograficznego.
2. Słabnącej roli dydaktyki jako formy organizacyjnej (zakłady, pracownie) w jednostkach akademickich.
3. Kształcenia geografów o profilu nauczycielskim.
4. Umiejscowienia dydaktyki geografii w systemie nadawania stopni naukowych.
5. Możliwości realizacji tematów naukowo-badawczych przez dydaktyków geografii.

E. Szkurłat omówiła historię działań KEG PTG w relacjach z MEN, w tym działania dotyczące podnoszenia pozycji geografii. M.in. w grudniu wysłany został „Zarys koncepcji szkolnej edukacji geograficznej” (E. Szkurłat, A. Hibszer, J. Angiel; w załączeniu), po którym MEN zaprosił te 3 osoby do zespołu ekspertów w ramach realizacji programu „Dobrych Zmian w Edukacji” (interdyscyplinarny zespół liczy aktualnie 24 ekspertów ze wszystkich dziedzin). Następnie E. Szkurłat zrelacjonowała geograficzną debatę ekspercką 7 maja w Warszawie, która wśród innych debat przedmiotowych została najlepiej oceniona przez MEN. Wnioski z tych debat mają być ogłoszone przez resort 27 czerwca w Toruniu i powinno to być też przedmiotem dyskusji podczas sesji plenarnej Zjazdu PTG w Krakowie (28 czerwca).

J. Angiel omówiła ewolucję koncepcji nauczania geografii (m.in. model spiralny zamiast liniowego, rozumienie i wyjaśnianie zamiast faktografii, upracticznienie geografii) oraz problemy z ewentualną zmianą *Rozporządzenia* dotyczącego umiejscowienia przyrody w systemie nauczania (i relacji z geografiami).

A. Hibszer poruszył kwestię ewentualnego poparcia KNG dla inicjatyw KEG PTG, w tym zwłaszcza „Zarysu koncepcji szkolnej edukacji geograficznej”. Z. Podgórski omówił rolę dydaktyczną i popularyzacyjną Olimpiady Geograficznej.

P. Śleszyński zaproponował, żeby zdyskontować aktualnie wysoką ocenę działań geografii przez MEN pod różnymi względami (udział w konsultacjach nt. systemu kształcenia, wysoka pozycja krajowa Olimpiady Geograficznej i zagraniczne sukcesy olimpijczyków). Można byłoby przygotować pod patronatem KNG PAN i KEG PTG i wsparciu finansowym MEN podręcznik do wykorzystania w szkołach dotyczący ukazania geografii jako nauki stosowanej i wiedzy użytecznej, co mogłoby

umocnić pozycję tejże geografii w systemie edukacji i dawać argumenty o jej przydatności w innych nauczanych dziedzinach (a nie odwrotnie).

Z. Podgórski omówił problemy siatki godzinowej, co do której istnieje niepewność wynikająca z braku ostatecznych decyzji co do podziału lat szkolnych na szkołę podstawową, gimnazjum, liceum (analizowane są różne warianty, tj. 5+3+4, 6+3+3, 4+4+4, 8+4). Wątek ten kontynuowali D. Piróg i A. Hibszer, wskazując, że bez tych rozstrzygnięć trudno oceniać, jak najoptymalniej plasować geografii i czy np. wyłączenie geografii do 1 godziny tygodniowo byłoby zasadne. Przy tym są pewne dane, że przyrody w dużej części uczą geografowie. Z tego powodu D. Piróg poparła raczej utrzymanie przyrody, gdyż daje to szansę na odgrywanie pierwszorzędnej roli przez geografów.

A. Suliborski zwrócił uwagę na kwestie przedmiotowe, związane z brakiem w przyrodzie zagadnień z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej, co prowadzić będzie do marginalizacji tej ostatniej, względnie do rozproszenia w innych miejscach. Wyraził pogląd, że najbardziej prawdopodobny jest wariant 4+4+4.

A. Kostrzewski poruszył wątek awansów naukowych, sceptycznie odnosząc się do możliwości uzyskiwania wyższych stopni naukowych z zakresu dydaktyki w obrębie dyscypliny geografii (wskazując na swoje dotychczasowe doświadczenie i dyskusje, m.in. w CK ds. SiTN). P. Śleszyński zaproponował, że może warto byłoby zrobić rozpoznanie tego problemu w innych komitetach naukowych PAN, tj. powiązanych merytorycznie z przedmiotami nauczonymi w szkołach (biologia, fizyka, historia, język polski itd.).

P. Śleszyński zaproponował, że skoro jest materiał wypracowany przez KEG PTG i co najważniejsze – zyskał on wysoką ocenę środowiskową i poparcie MEN, to naturalne byłoby w pracach KNG PAN ten dorobek wykorzystać. Celowe byłoby zatem rozestanie „Zarysu koncepcji szkolnej edukacji geograficznej” członkom KNG PAN jako jednego z materiałów do dyskusji na zebraniu Plenarne 20 maja.

M. Degórski wskazał na uwarunkowania legislacyjne (27 czerwca jest tylko etapem w dłuższym procesie zmian „Dobrej zmiany w edukacji”), rolę relacji przyroda-geografia, zagrożenie marginalizowaniem geografii społeczno-ekonomicznej w programach nauczania. Wyraził poparcie KNG PAN dla działań KEG PTG i ponownie podkreślił potrzebę wypracowania wspólnego stanowiska przez geografów.

A. Suliborski poruszył potrzebę permanentnej edukacji nauczycieli w związku z szybkimi zmianami i przyrostem wiedzy geograficznej. Mogłoby to być szansą dla uczelni w obliczu niżu demograficznego i spadku popytu na studia.

A. Kostrzewski i D. Piróg omówili problemy niedostatecznej punktacji publikacji dydaktycznych (ważnej w bibliometrycznej ocenie dorobku), a A. Hibszer – dydaktyki przedmiotowej. P. Śleszyński zaproponował, żeby również w tej sprawie rozpoznać zdanie innych środowisk i komitetów PAN.

Ustalono, że sprawy edukacji zostaną zreferowane na posiedzeniu plenarnym (20 maja) przez Z. Podgórskiego (po wprowadzeniu M. Degórskiego).

Na zakończenie A. Suliborski podziękował za przybycie i rzeczową dyskusję, licząc że będzie ona kontynuowana w dobrej atmosferze współpracy i skuteczna w podnoszeniu pozycji geografii w systemie edukacji.

*Protokół sporządził P. Śleszyński
Sekretarz Naukowy KNG PAN*